

POLSKA

NIEMCY

EUROPA

Czy i jak badać dzisiaj Ziemię
Zachodnie i Północne Polski?

Powojenna dynamika
demograficzna ZZiP

Migracje ponadregionalne

Pogranicze polsko-niemieckie

Tożsamość Ślązaków

Myśl zachodnia PZZZ
w Ameryce (1955-1989)

Spoleczność górnośląska

Polacy wobec Niemców w prozie
polskiej

Kaszubi w prasie 1941-1945

Katolicy niemieccy w diecezji
katowickiej

Euroregion „Pradziad”

Gorzowski „Trakt”

Gdańskie Towarzystwo Naukowe

Polemika z o. Lotharem Groppem

1998

3

(288)

gląd Zachodni PL ISSN 0033-2437

Czasopismo
Instytutu
Zachodniego
w Poznaniu

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**

nstvtv Zach

PRZEGLĄD ZACHODNI

KWARTALNIK

SPIS TREŚCI

Czy i jak badać dzisiaj Ziemię Zachodnią i Północną Polski? (Ciąg dalszy dyskusji)	
<i>Bożena Domagała</i> , Różne perspektywy badawcze	3
<i>Henryk Galus</i> , Socjologiczne spektrum Polski Zachodniej i Północnej	6
<i>Zbigniew Kurcz</i> , Badać procesy i problemy społeczne, a nie Ziemię Zachodnią i Północną jako szczególne terytorium	15
<i>Marek Latoszek</i> , Socjologia Ziemi Zachodnich – wybory badacza	24
<i>Tomasz Marciniak</i> , Badawcze wyzwania	28
<i>Andrzej Sakson</i> , Nowe paradygmaty w badaniach Ziemi Zachodnich i Północnych	34
<i>Maria Szymeja</i> , Co należy zweryfikować, a co kontynuować?	40
<i>Anna Szyfer</i> , Ziemia Zachodnia i Północna Polski z perspektywy badawczej etnologii i antropologii kulturowej	43

ARTYKUŁY

<i>Piotr Eberhardt</i> , Powojenna dynamika demograficzna Ziemi Zachodnich i Północnych	49
<i>Jerzy Kociszewski</i> , Migracje ponadregionalne w procesie integracji Ziemi Zachodnich i Północnych z Polską	61
<i>Cezary Trościak</i> , Procesy kształtujące pogranicze polsko-niemieckie po drugiej wojnie światowej	81
<i>Danuta Berlińska</i> , Tożsamość Ślązaków w świetle badań socjologicznych	111
<i>Andrzej Zaćmiński</i> , Myśl zachodnia i formy jej upowszechniania w działalności Polskiego Związku Ziemi Zachodnich w Ameryce (1955-1989)	133

MATERIAŁY

<i>Elżbieta Marciszewska</i> , Społeczność górnośląska. Analiza pamiątek nadesłanych na konkurs „Życiorys własny robotnika”	155
<i>Piotr Kraszewski</i> , <i>Krzysztof Wawruch</i> , Polacy wobec Niemców na Ziemiach Odzyskanych w powojennej prozie polskiej	176
<i>Leszek Jażdżewski</i> , Problematyka kaszubska w polskiej prasie konspiracyjnej w latach 1941-1945	186
<i>Jarosław Macała</i> , Katolicy niemieccy w diecezji katowickiej	197

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>Marian Szczepaniak</i> , „Pradziad” – euroregion na pograniczu polsko-czeskim	203
<i>Zbigniew Czarnuch</i> , <i>Gorzowski „Trakt”</i>	210
<i>Henryk Galus</i> , 75 lat Gdańskiego Towarzystwa Naukowego	214
<i>Zygmunt Zieliński</i> , Ojcu Lotharowi Groppemu pod rozważę	219

OCENY I OMÓWIENIA

Deutsch-russische Beziehungen im 18. Jahrhundert. Kultur, Wissenschaft und Diplomatie (omów. <i>M. Kosman</i>)	223
Marek Hałub, Johann Gustav Gottlieb Büsching 1783-1829. Ein Beitrag zur Begründung der schlesischen Kulturgeschichte (omów. <i>H. Orłowski</i>)	228
Urszula Zagóra-Jonszta, Etatyzm w polskiej myśli społeczno-ekonomicznej Górnego Śląska 1922-1939 (omów. <i>B. Cimada</i>)	229
Górny Śląsk i Pomorze dwa symbole niezależności Drugiej Rzeczypospolitej (omów. <i>P. Mickiewicz</i>)	232
Dariusz Matelski, Mniejszość niemiecka w Wielkopolsce w latach 1919-1939 (omów. <i>J. Krasuski</i>)	235
Bożena Domańska, Mniejszość niemiecka na Warmii i Mazurach. Rodowód kulturowy, organizacja, tożsamość (omów. <i>A. Sakson</i>)	240
Wysiedlenia Niemców i osadnictwo ludności polskiej na obszarze Krzyżowa-Świdnica (Kreisau-Schweidnitz) w latach 1945-1948. Wybór dokumentów pod red. Karola Jancy (omów. <i>Cz. Łuczak</i>)	242
Beata Ociepka, Związek Wypędzonych w systemie politycznym RFN i jego wpływ na stosunki polsko-niemieckie 1982-1992 (omów. <i>M. Stolarczyk</i>)	243
Elżbieta Traba, Robert Traba (red.), przy współpracy Jörga Hackmanna, Tematy polsko-niemieckie (omów. <i>H. Orłowski</i>)	248
„Ansichten. Jahrbuch des Deutschen Polen-Institut Darmstadt”. 9. 1998 (omów. <i>T. S. Wróblewski</i>)	249
Etsuo Yoshino, Polscy chłopci w XX w., podejście mikro-deskrytywne (omów. <i>M. Krämer</i>)	252

Z KRONIKI NAUKOWEJ

<i>Andrzej Furier</i> , Oblicza Wschodu w kulturze polskiej	259
<i>Jacek Knopek</i> , Główne kierunki polityki europejskiej i światowej w przededniu II wojny światowej	262
<i>Natalia Jackowska</i> , Polsko-niemiecka współpraca kulturalna; promocja kultury za granicą i współpraca partnerska miast	263
*	
<i>N. J.</i> , Instytut Zachodni w nowym gmachu	267

RADA REDAKCYJNA

Jan Barcz, Lech Janicki Jerzy Kozeński, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Czesław Łuczak, Henryk Olszewski, Hubert Orłowski, Tomasz Schramm, Tomasz Szarota, Lech Trzeciakowski, Wacław Wilczyński, Marian Wojciechowski, Anna Wolff-Powęska (przewodnicząca), Tadeusz Seweryn Wróblewski

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Redaktor naczelny: Hanka Dmochowska
 Członkowie: Piotr Kalka, Bogdan Koszel, Stanisław Lisiecki
 Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Wydanie publikacji dofinansowane przez Komitet Badań Naukowych

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji tekstów

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCY
 POZNAŃ, UL. MOSTOWA 27

Nakład 600 egz. Objętość ark. wyd. 22,5, ark. druk. 17 + 1 wkł. kredowa. Papier offset. kl. III, 80 g. 70 x 100.
 Oddano do składu w sierpniu 1998 r. Podpisano do druku w grudniu 1998 r. Druk ukończono w grudniu 1998 r.

POZNAŃSKA DRUKARNIA NAUKOWA - POZNAŃ, UL. HEWELIUSZA 40

INDEKS 37135
 Przegląd Zachodni, nr 3, 1998

Instytut Zachodni

INHALT

- Recherchen über Polens West- und Nordgebiete in der Gegenwart und Zukunft. Fortsetzung der Diskussion
Piotr Eberhardt, Demographische Entwicklung der West- und Nordgebiete von Polen nach dem 2. Weltkrieg
Jerzy Kociszewski, Überregionale Migrationen im Prozeß der Integration der West- und Nordgebiete mit Polen
Cezary Trosiak, Gestaltungsprozesse des polnisch-deutschen Grenzgebietes nach dem 2. Weltkrieg
Danuta Berlińska, Identität der Schlesier im Lichte der soziologischen Forschung
Andrzej Zaćmiński, Der Westgedanke und die Formen seiner Verbreitung in der Tätigkeit des Polnischen Verbandes der Westgebiete in Amerika
Elżbieta Marciszewska, Gemeinschaft von Oberschlesien. Analyse der Erinnerungen
Piotr Kraszewski, *Krzysztof Wawruch*, Polen gegenüber der Deutschen auf wiedergewonnenen Gebieten in polnischer Nachkriegsprosa
Leszek Jażdżewski, Kaschubische Problematik in der polnischen Konspirationspresse in den Jahren 1941-1945
Jarosław Macała, Deutsche Katholiken in der Diözese von Kattowitz
Marian Szczepaniak, „Pradziad” – Euroregion im polnisch-tschechischen Grenzgebiet
Zbigniew Czarnuch, „Trakt” von Gorzów
Henryk Galus, 75. Bestehen der Danziger Gesellschaft der Wissenschaft
Zygmunt Zieliński, Dem Pater Lothar Groppe zur Besinnung

CONTENTS

- If and how to Study Today the Poland's Western and Northern Territories? (Continuation of the Discussion)
Piotr Eberhardt, The Post-War Demographic Dynamics in the Western and Northern Territories
Jerzy Kociszewski, The Superregional Migrations in the Integration Process of Poland's Western and Northern Territories
Cezary Trosiak, The Processes Forming the Polish-German Borderland after the Second World War
Danuta Berlińska, The Identity of Silesians in the Light of Sociological Researches
Andrzej Zaćmiński, The Western Ideas and the Forms of Theirs Diffusion in the Activity of Polish Union of Western Territories in America (1955-1989)
Elżbieta Marciszewska, The Upper Silesia Community. An Analysis of the Memoirs from the Competition „Own Biography of a Worker”
Piotr Kraszewski, *Krzysztof Wawruch*, Poles in the Face of Germans in the Recovered Territories in the After-War Polish Prose
Leszek Jażdżewski, The Kashubian Problems in the Polish Underground Press, 1941-1945
Jarosław Macała, German Catholics in the Katowice Diocese.
Marian Szczepaniak, „Pradziad” – Euroregion in the Polish-Czech Borderland
Zbigniew Czarnuch, The Gorzów „Trakt”
Henryk Galus, 75th Anniversary of the Gdańsk Scientific Society
Zygmunt Zieliński, To the Consideration of Father Lothar Groppe